

**Rekabet Kurumu Başkanlığından,
REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : 2005-4-172 (Soruşturma)
Karar Sayısı : **06-55/713-203**
Karar Tarihi : 25.7.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL,
Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER : Serpil YANIK, M. Haluk ARI

C. ŞİKAYET EDEN : İsmi saklı tutulması talep edilmiştir.

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN

S.S. Sakarya VİB Motorlu Taşıyıcılar ve Otobüsçüler Kooperatifi
Güllük Mah. Donat Sk. Terminal Kiraathanesi Üstü Kat:1 ADAPAZARI
Temsilcisi: Av. İlknur EBİZ
Hilmi Kayın İş Merkezi Kat: 3 No: 176-177 ADAPAZARI

Klas Ağa Tur Taşımacılık Seyahat Tic. Ltd. Şti.
Güllük Mah. Otobüs Terminali No:12 Adapazarı-SAKARYA
Temsilcisi: Av. Levent BÜLBÜL
Şeref Kırval İşhanı Kat:1 Hendek-SAKARYA

Kocaali Turizm Seyahat Akaryakıt Gıda İnş. ve Tic. A.Ş.
Ağalar Mah. Osmanbey Cad. Kocaali-SAKARYA

E. DOSYA KONUSU: S.S. Sakarya VİB Motorlu Taşıyıcılar ve Otobüsçüler Kooperatifi (Sakarya VİB), Klas Ağa Tur Taşımacılık Seyahat Tic. Ltd. Şti. (Klas Ağa Tur) ve Kocaali Turizm Seyahat Akaryakıt Gıda İnş. ve Tic. A.Ş. (Özlem Sakarya)'nin rekabeti sınırlayıcı anlaşma yapmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ

Rekabet Kurumu kayıtlarına 28.7.2005 tarih ve 5206 sayı ile intikal eden, ismin gizli tutulması talepli dilekçede, Sakarya VİB, Klas Ağa Tur ve Özlem Sakarya'nın aralarında protokol yaptıkları iddiası üzerine hazırlanan İlk İnceleme Raporu'nda, protokol ile yolcu taşıma fiyatlarının ve diğer satım koşullarının rakip teşebbüslerle birlikte belirlenmesi, arzın piyasa dışında tespiti, pazarın bölüşülmesi eylemlerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti sınırlayıcı nitelikte

olduğu belirtilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ

Rekabet Kurumu kayıtlarına 28.7.2005 tarih ve 5206 sayı ile intikal eden şikayet dilekçesi üzerine hazırlanan 16.9.2005 tarih ve 2005-4-172/İİ-05-SY sayılı İlk İnceleme Raporu, Kurul'un 22.9.2005 tarih ve 05-59 sayılı toplantısında görüşülmüş ve Sakarya VİB, Klas Ağa Tur ve Özlem Sakarya hakkında soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

4054 sayılı Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca, söz konusu teşebbüslere haklarında soruşturma açıldığı ve ilk yazılı savunmalarının 30 gün içinde Kuruma gönderilmesi gerektiği bildirilmiştir. Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur ilk yazılı savunmalarını süresi içinde bildirmişlerdir.

Soruşturma Heyetince tamamlanan 22.3.2006 tarih ve S.R./06-5 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca Başkanlıkça tüm Kurul Üyeleri ve ilgili taraflara tebliğ edilmiş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince hakkında soruşturma yürütölen teşebbüslerden 30 gün içinde yazılı savunmalarını göndermeleri istenmiştir. Taraflardan Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur süresi içinde ikinci yazılı savunmalarını göndermişlerdir.

Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı 2.5.2006 tarihli "Ek Yazılı Görüş", Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca, tüm Kurul üyeleri ve hakkında soruşturma yürütölen teşebbüslere tebliğ edilmiş, Klas Ağa Tur'un son yazılı savunması yasal süresi içinde Kurumumuza intikal ederken, diğer teşebbüsler ek görüşe karşı savunma haklarını kullanmamışlardır.

Hakkında soruşturma yürütölen teşebbüslerden Klas Ağa Tur, Kanun'un 46. maddesi uyarınca sözlü savunma toplantısı yapılmasını talep etmiştir. Rekabet Kurulu'nun 7.6.2006 tarih ve 06-41 sayılı toplantısında, yürütölen soruşturma ile ilgili olarak 25.7.2006 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı davetiyeleri, Kanun'un 46/2. maddesi uyarınca ilgililere gönderilmiştir.

Rekabet Kurulu, 25.7.2006 tarihinde yapılan sözlü savunma toplantısını müteakip aynı gün 06-55/713-203 sayı ile nihai kararını vermiştir. Kurul'un nihai kararı, gerekçeli karar daha sonra tebliğ edilmek üzere 9.8.2006 tarihinde taraflara tefhim edilmiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŐÜ: Soruşturma Heyeti'nde yer alan Raportörler tarafından; Sakarya VİB, Klas Ağa Tur ve Özlem Sakarya'nın Sakarya merkezli şehirlerarası otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında fiyat tespit etmek, pazar paylaşmak ve arzı belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri ve ilgili teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca para cezası ile cezalandırılması gerektiği ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

İlgili ürün pazarı, haklarında soruşturma yürütülen tarafların faaliyetleri dikkate alınarak “otobüs ile şehirlerarası yolcu taşıma hizmetleri” pazarı olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Soruşturmaya konu teşebbüsler şehirlerarası yolcu taşıma hizmeti faaliyetlerini Sakarya merkezli hatlarda sunmaktadırlar. Şikayet konusu protokole anlaşmanın hangi hatlar için yapıldığı açıkça belirtilmemekle beraber, protokolün düzenlendiği tarih itibariyle protokolü imzalayan her üç teşebbüsün de Sakarya-İstanbul hattında faaliyet gösteriyor olması ve bu protokolün özellikle bu hat bakımından rekabeti sınırlayıcı düzenlemeler içermesi sebebiyle öncelikle Sakarya-İstanbul hattı ilgili coğrafi pazarı oluşturmaktadır.

Ayrıca, hakkında soruşturma açılan üç teşebbüsten Klas Ağa Tur ve Sakarya VİB'in yolcu taşımacılığı faaliyetleri diğer hatlar bakımından da (Ankara, Antalya, İzmir, Trabzon) kesişmekte olup, soruşturma safhasında bu iki firma arasında 27.5.2005 tarihinde imzalanmış bir protokol elde edilmiştir. Diğer taraftan Kurumumuz kayıtlarına 24.11.2005 tarih ve 8324 sayılı ile intikal eden bir e-posta mesajında da, Sakarya-Ankara hattındaki otobüs bileti fiyatlarının Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur arasında yapılan bir anlaşma yoluyla yükseltilmesi şikayet edilmektedir. Bu belge ve bilgiler doğrultusunda Sakarya VİB ile Klas Ağa Tur'un faaliyet gösterdikleri diğer hatlar da ayrı ayrı ilgili coğrafi pazarlar olarak tespit edilmiştir.

Bu çerçevede, “Sakarya merkezli karayolu yolcu taşıma hatları” ilgili coğrafi pazar olarak tespit edilmiştir.

I.2. Yapılan İnceleme ve Tespitler

I.2.1. Sakarya VİB, Klas Ağa Tur ve Özlem Sakarya Arasındaki 1.6.2005 tarihli Protokol

3 teşebbüs (Sakarya VİB, Klas Ağa Tur ve Özlem Sakarya) aralarında 1.6.2005 tarihinde 2 yıl süreli bir “Protokol” imzalamış olup söz konusu protokol T.C. Sakarya Beşinci Noterliği tarafından 2.6.2005 tarihinde onaylanmıştır. Protokolün “Süre” başlıklı bölümünde bu protokolün Noter tarafından onaylandığı tarihten itibaren geçerli ve tarafları bağlayıcı olacağı belirtilmektedir. Söz konusu protokol metninde yer alan ve aşağıda değinilen hususların ilgili pazardaki rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.

Protokole göre üç firma Ulaştırma Bakanlığı'ndan eş zamanlı fiyat tarifesi alacak; Özlem Sakarya Harem fiyat tarifesinden % 10 indirimle bilet kesebilecektir. Özlem Sakarya fiyat tarifelerini söz konusu protokolün imza

tarihinde alacak ve bu tarifedeki yolcu bilet fiyatlarına uygun taşımacılık yapacaktır.

Tarifenin süresi dolduğunda yine 3 firma eş zamanlı olarak tarifeler için müracaatta bulunacağı ve haksız rekabete yol açmayacak biçimde fiyatlar belirleneceği, alınan fiyat tarifelerinin her firmanın taşımacılık yaptığı Bakanlık tescilli tüm hatlar bakımından geçerli olacağı hususları da protokol de yer almaktadır. Taraflar, protokol süresince hiçbir surette indirimli fiyat uygulanmayacağını da hükme bağlamışlardır.

Öte yandan protokol Özlem Sakarya'nın faaliyetlerine yönelik önemli düzenlemeler de içermektedir. Protokolün ilgili hükümleri şu şekildedir: *“Özlem Sakarya Ulaştırma Bakanlığı'ndan her yarım saatte bir Harem düzenleyecek şekilde zaman tarifesi alacak ve sefer düzenleyecek, şu andaki araç sayısını (30 adet) geçmeyecek şekilde araç çalıştıracak, Harem hattı dışında hat açmayacak ve koltuk kapasitesi 33 adetten fazla kapasiteye sahip araç çalıştırmayacaktır.*

Klas Ağa Tur ve S.S.37 nolu Sakarya VİB kooperatifi bu protokolün dışında kendi aralarında zaman tarifelerine ilişkin ayrıca düzenleme yapabileceklerdir. Özlem Sakarya belirlenen zaman tarifesine uymak zorunda olup ancak Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur hatları dışındaki yerlere hat açma hakkına sahiptir.”

Söz konusu protokole ayrıca, protokole öngörülen koşullar taraflardan herhangi biri tarafından ihlal edildiği takdirde haksız rekabete neden olan tarafın 100.000 Euro cezai şart ödeyeceği, ayrıca protokolün bağlayıcı olduğu sürede kararlaştırılan yolcu bilet ücretinin altında bilet kesilmesi ve bunun tespit edilmesi halinde de anlaşmaya aykırı olarak kesilen her bilet için 5.000 YTL cezai şartın ihlal eden tarafından ödeneceği düzenlenmektedir.

1.2.2. Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur Arasında Yapılan 27.5.2005 tarihli Protokol

Soruşturma safhasında, yukarıdaki protokol yapılmadan önce, söz konusu protokolün taraflarından Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur arasında 27.5.2005 tarihinde yapılmış olan başka bir protokol olduğu ve bu protokolün de yine Sakarya 5. Noterliğince onaylandığı tespit edilmiştir. Noter tarafından onaylandığı tarihte geçerli olacak şekilde düzenlenen söz konusu protokol ile taraflar, faaliyet gösterdikleri tüm hatlar (İstanbul, Ankara, Antalya, Bodrum, Trabzon, İzmir) için zaman tarifelerini ve ek araç sefere konulması koşullarını belirlemişler, özellikle Adapazarı-İstanbul hattına ilişkin zaman tarifelerini ayrıntılı olarak düzenlemişlerdir. Protokolün yolcu bilet fiyatları ile ilgili bölümünde, her iki tarafın protokolün imza tarihinde Ulaştırma Bakanlığı'ndan eşzamanlı tarife alacakları ve alınan tarifedeki fiyatlara uygun taşımacılık yapacakları ve süresi dolduğunda haksız rekabete yol açmayacak fiyatlar belirleyerek yine eş zamanlı başvuracakları, ayrıca protokolün bağlayıcı olduğu süre içerisinde hiçbir şekilde indirimli bilet uygulaması yapmayacakları düzenlenmektedir.

Söz konusu protokolde, öngörülen koşulların ihlal edilmesi durumunda 100.000 YTL, kararlaştırılan yolcu bilet ücretinin altında bilet kesilmesi durumunda ise kesilen her bilet için 5.000 YTL cezai şart öngörülmektedir.

Soruşturma safhasında, mezkur protokolün 1.12.2005 tarih ve 34759 yevmiye no.'lu fesihname ile feshedildiği tespit edilmiştir.

I.2.3. Bilet Fiyatları

Soruşturmaya konu teşebbüslerin bilet fiyatları, bu teşebbüslerin faaliyet gösterdikleri hatlardan İstanbul ve Ankara hatları örnek olarak alınarak incelenmiştir.

- Sakarya VİB

Sakarya VİB'den alınan yolcu listeleri ve bilet örnekleri doğrultusunda bu teşebbüsün Mart 2005-Ocak 2006 arasında hatlara göre uyguladığı fiyatlar aşağıdaki gibidir:

<i>Sakarya-İstanbul Hattı</i>	
<i>Tarih</i>	<i>Fiyat (YTL)</i>
6 Mart 2005	9
18 Mart 2005	7
15, 25 Nisan 2005	7
13, 31 Mayıs 2005	7
3, 17 Haziran 2005	10
30 Temmuz 2005	10
15, 28 Ağustos 2005	10
15, 29 Eylül 2005	10
4 Ocak 2006	10

<i>Sakarya-Ankara Hattı</i>	
<i>Tarih</i>	<i>Fiyat (YTL)</i>
28 Mart 2005	15
25 Nisan 2005	12
13, 31 Mayıs 2005	15
3 Haziran 2005	15
17 Haziran 2005	18
30 Temmuz 2005	18
15, 28 Ağustos 2005	18
15, 29 Eylül 2005	18
4 Ocak 2006	18

Sakarya VİB tarafından Ulaştırma Bakanlığı'na sunulan tarifeler ise şöyledir:

<i>Hat</i>	<i>Tarife (YTL)</i>	
	<i>29 Eylül 2005</i>	<i>Öncesi(23 Kasım 2004)</i>
Sakarya-Ankara	20	18
İstanbul-Sakarya	12	10

- Klas Ağa Tur

Alınan yolcu listeleri ve bilet örnekleri doğrultusunda bu teşebbüsün Mart 2005-Ocak 2006 arasında incelenen hatlara göre uyguladığı fiyatlar aşağıdaki gibidir:

<i>Sakarya-İstanbul Hattı</i>	
<i>Tarih</i>	<i>Fiyat (YTL)</i>
18 Mart	7,20
22 Nisan	7
13 Mayıs	7,30
3 Haziran	10
20 Temmuz 2005	10
15, 29 Ağustos	10
15, 29 Eylül	10
10 Ocak 2006	10

<i>Sakarya-Ankara Hattı</i>	
<i>Tarih</i>	<i>Fiyat (YTL)</i>
28 Mart	10
22 Nisan	10
31 Mayıs	10
3, 8 Haziran	15
17 Haziran	18
20 Temmuz 2005	18
15, 29 Ağustos	18
15, 29 Eylül	18
10 Ocak 2006	18

Teşebbüsün Ulaştırma Bakanlığı'na sunduğu tarifeler ise aşağıdaki gibidir:

<i>Hat</i>	<i>Tarife (YTL)</i>	
	<i>13 Ekim 2005</i>	<i>Öncesi(1 Kasım 2004)</i>
Sakarya-Ankara	20	18
İstanbul-Sakarya	12	9

- Özlem Sakarya

T.C. Ulaştırma Bakanlığı İstanbul Bölge Müdürlüğü'nden şirkete gönderilen 2.6.2005 tarih ve 9283 sayılı yazı ile Özlem Sakarya'nın Kocaali hattı iptal edilmiştir. Ulaştırma Bakanlığı Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğü'nden İstanbul Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'ne gönderilen 14.6.2005 tarihli yazıda ise, şirketin Kocaali (kalkış)-Karasu-Adapazarı-İstanbul(varış) hattı ile ilgili işlemin iptal edilerek, adı geçen firmanın Adapazarı-İstanbul hattında faaliyetine devam etmesi gerektiği bildirilmiştir. Bu çerçevede Özlem Sakarya 28.6.2005 tarihinde İstanbul-Adapazarı arası taşımacılık hizmetini 9 YTL den onaylatarak bu hattaki faaliyetine devam etmiştir.

Şirketten alınan yolcu listelerine göre şirketin uyguladığı fiyatlar aşağıdaki gibidir:

<i>Sakarya-İstanbul Hattı</i>	
<i>Tarih</i>	<i>Fiyat (YTL)</i>
13, 24, 31 Mayıs 2005	6,40
22, 27 Haziran 2005	9
9, 10 Temmuz 2005	9
19 Ağustos 2005	8

Özlem Sakarya'nın Ulaştırma Bakanlığı'na sunduğu tarifeler ise şöyledir:

Hat	Tarife (YTL)			
	28 Ekim 2005	18 Ağustos 2005	28 Haziran 2005	Öncesi (10.02.2005)
Adapazarı-İstanbul	11	9	9	8

I.2.4. Sakarya VİB Yetkilileriyle Yapılan Görüşme

17.1.2006 tarihinde Sakarya VİB yetkilileriyle yapılan görüşmede, Sakarya merkezli olarak VİB Turizm'in, Klas Ağa Tur'un, zaman zaman Özlem Sakarya'nın, Adapazarı-Düzce arasında Vatan Kardeşler'in, Bursa'ya Narlıca'nın ve sadece Adapazarı-İstanbul arasında İtimat Turizm'in taşımacılık yaptığı, kooperatif olarak yaklaşık % 50 pazar payları olduğu, Bakanlıktan aldıkları tarifeleri uyguladıkları, soruşturmaya konu protokolün hiçbir zaman uygulanmadığı, o protokolün amacının Ulaştırma Bakanlığı'ndan alınan fiyatları uygulamak olduğu, protokolün taraflarından olan Özlem Sakarya'nın da terminaldeki şubelerini kapatmış ve fiilen faaliyetlerini durdurmuş olduğu hususları belirtilmiştir.

I.2.5. Klas Ağa Tur Yetkilileriyle Yapılan Görüşme

18.1.2006 tarihinde Klas Ağa Tur yetkilileriyle yapılan görüşmede, Klas Ağa Tur'un büyük bir kısmı Sakarya VİB'e ait olan pazarın yaklaşık % 30 civarında bir kısmına sahip olarak Sakarya merkezli olmak üzere, günlük olarak İstanbul ve günde bir-iki defa olmak üzere Ankara seferleri düzenlediği, Sakarya terminalinde Sakarya-İstanbul hattında Klas Ağa Tur, VİB ve Metro'nun faaliyet gösterdikleri, Klas Ağa Tur'un Bakanlığın yayımlanmış olduğu Yönetmeliğe uygun olarak hazırladığı tarifeleri Bakanlıktan onaylatmak suretiyle uyguladığı, Bakanlığın belirlediği taban fiyatlara uymak zorunda kaldığı, soruşturmaya konu olan protokolün ise hiçbir zaman uygulanmadığı, esasen o protokolün amacının Ulaştırma Bakanlığı'ndan alınan fiyatları uygulamak olduğu, ayrıca protokole göre Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur'un eş zamanlı olarak fiyat tarifesi alması ve Özlem Sakarya'nın bu fiyatlardan % 10 indirimle bilet kesebilmesi öngörülmüş olmakla birlikte o protokolden sonra bu şekilde Bakanlık'tan eşzamanlı ya da ayrı herhangi bir tarife alınmadığı, ayrıca yolcu ücretlerinin aynı olacağı yönünde bir anlaşmaları olmadığı, indirimli fiyat konusundaki düzenlemenin ise yıkıcı rekabeti önlemek maksadıyla yapıldığı hususları belirtilmiştir.

I.2.6. Özlem Sakarya Yetkilileriyle Yapılan Görüşme

3.3.2006 tarihinde Özlem Sakarya yetkilileriyle yapılan görüşmede, Özlem Sakarya olarak 2004 yılı Kasım ayında Kocaali-Karasu-Adapazarı-İstanbul hattında faaliyete başladıkları, o tarihlerde Adapazarı-İstanbul için 6 YTL ve Kocaali-İstanbul için 9 YTL fiyat uyguladıkları, bu şekilde 2005 yılı Haziran ayı başına kadar düzenli olarak yolcu taşıdıkları, ancak Haziran ayında, soruşturmaya konu protokolü imzaladıkları gün Kocaali hatlarının iptal edildiği ve bir süre taşıma yapamadıkları, daha sonra Adapazarı-İstanbul arasında geçerli olacak şekilde ücret ve zaman tarifesi aldıkları, 18 Ağustos'ta da

Karasu-İstanbul için tarife aldıkları ve Ağustos sonuna kadar düzenli olmamak üzere seferler yaptıkları, bununla birlikte, bu süre içerisinde, yetki belgesi ile ilgili yaşadıkları sorunlar nedeniyle otobüslerinin çoğunun şirketi terk ettiği, Ekim ayında tekrar Kocaali hattını aldıkları ve bayram sonuna kadar düzenli olarak çalıştıkları, ancak Ekim sonundan itibaren faaliyetlerini tamamen durdurdukları, Protokol ile ilgili olarak ise, önce kendi aralarında anlaşmış olan Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur'un küçük bir firma olan Özlem Sakarya'yı söz konusu protokole imza atmaya zorladıkları, Özlem Sakarya'nın düşük fiyat uygulaması ve böylece Sakarya'daki yolcu taşımacılığındaki payını artırması nedeniyle protokole dahil edildiği, Protokolün esasen Özlem Sakarya aleyhine hükümlerle dolu olduğu, örneğin büyük arabalar almasını engelleyen, onların faaliyet gösterdiği yerlerde hat açmasını engelleyen maddelerin yer aldığı, ancak Özlem Sakarya'nın protokolü uygulama imkanı olmadığı, zira protokolün imzalandığı gün Kocaali-İstanbul hattının Ulaştırma Bakanlığı tarafından tümüyle iptal edildiği, ayrıca 28 Haziran'da Adapazarı-İstanbul hattı için zaman ve fiyat tarifelerini yeniden alırken de Özlem Sakarya olarak protokole uymadıkları, Protokole göre İstanbul hattı için her üç firmanın da aynı fiyattan tarife alması, Özlem Sakarya'nın alınan tarifeden %10 daha düşük fiyata taşıma yapması gerektiği, Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur'un Özlem Sakarya'yı çok zor durumda bıraktıkları ve bu yüzden çok zarar ettikleri belirtilmiştir.

I.3. Savunmalar ve Savunmaların Değerlendirilmesi

I.3.1. Usule İlişkin Savunmalar

Sakarya VİB vekili tarafından gönderilen ilk yazılı savunmada; usule ilişkin olarak, şikayetçilerin isim, unvan ve şikayet gerekçelerinin, ayrıca şikayete dayanak bilgi ve belgelerin Kuruma ulaştığı biçimde kendilerine tebliğ edilmesi gerektiği, Kurumun hangi bilgi ve bulgulardan hareketle soruşturma açılmasına karar verdiğinin belli olmadığı, bu anlamda ilk inceleme raporu ve raportör görüşlerinin de tebliğ edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Klas Ağa Tur vekili tarafından gönderilen ilk yazılı savunma dilekçesinde de, benzer şekilde, soruşturma kararından başka yapılan incelemelere ait rapor, şikayet dilekçeleri ile vesair evrakın kendilerine gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Soruşturma konusu olayda şikayetçi isminin saklı tutulmasını talep etmiş olup, 4054 sayılı Kanun'un 'Kurulun Soruşturmaya Başlaması' başlıklı 43. maddesinde Kurul'un başlattığı soruşturmaları ilgili taraflara soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde bildireceği ve tarafların ilk yazılı cevap süresinin başlayabilmesi için bu bildirim yazısı ile birlikte iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilginin taraflara gönderilmesi gerektiği düzenlenmektedir. Soruşturma başlatıldığına dair ilgili taraflara gönderilen bildirimde iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgi gönderilmiştir. Bu çerçevede, usule ilişkin olarak, Sakarya VİB'in ve Klas Ağa Tur'un ilk yazılı savunmalarında istenen şikayetçinin ismi, raportör görüşleri gibi diğer bilgilerin Kanun'un 43. maddesi çerçevesinde ilk yazılı savunmanın gönderilmesi için gerekli bilgiler olmadığı değerlendirilmektedir.

Ayrıca, Rekabet Kurulu 18.5.2005 tarihinde, "Soruşturma raporu gönderilene kadar haklarında soruşturma açılan teşebbüslere bilgilendirme yazısı dışında

belge gönderilmemesine ve belgelerin Kurumumuzda incelenmesine izin verilmemesine” yönelik 05-33/445-M sayılı ilke kararı almış olup, bu ilke kararı doğrultusunda tarafların söz konusu taleplerinin yerine getirilmesinin mümkün olmadığı 8.11.2005 tarihli Kurumumuz yazıları ile ilgili taraflara bildirilmiştir

I.3.2. Esasa İlişkin Savunmalar

I.3.2.1. 1.6.2005 Tarihli Protokolde Fiyat Tespitine İlişkin Bir Hüküm Bulunmadığı, Ulaştırma Bakanlığı’ndan Alınan Fiyat Tarifelerine Uygun Taşımacılık Yapılmasının Amaçlandığı Savunması

Tarafların savunmalarında, ihlale konu olan protokolde bilet fiyatlarının tespitine ilişkin herhangi bir hükmün bulunmadığı, sadece Ulaştırma Bakanlığı’ndan alınan fiyat tarifelerine uygun olarak yolcu taşınmasını sağlamanın amaçlandığı ileri sürülmüştür.

Sakarya VİB, Klas Ağa Tur ve Özlem Sakarya arasında imzalanan 1.6.2005 tarihli protokolde “Her üç firma Ulaştırma Bakanlığı’ndan alınan fiyat tarifesini Sakarya vib, Klas Ağa Tur uyguladığı Harem fiyat tarifesinden % 10 indirimle Özlem Sakarya bilet kesebilir.” denilmekte olup, bu ifade ile her üç firmanın Ulaştırma Bakanlığı’ndan alacağı tarifeden Özlem Sakarya’nın % 10 daha düşük bilet kesebileceğinin düzenlendiği anlaşılmaktadır. Nitekim Özlem Sakarya yetkilileri de protokol uyarınca üç firmanın Ulaştırma Bakanlığı’ndan aynı fiyattan tarife almaları gerektiğini, Özlem Sakarya’nın ise alınan bu tarifeden % 10 indirimle bilet kesebileceğini ifade etmişlerdir. Yine 27.5.2005 tarihinde Klas Ağa Tur ve Sakarya VİB arasında yapılan protokolde de, her iki firmanın eş zamanlı olarak Ulaştırma Bakanlığı’ndan tarife alacakları ve alınan bu tarifedeki fiyatlara uygun taşımacılık yapacakları, protokolün bağlayıcı olduğu süre içerisinde kararlaştırılan yolcu bilet ücretinin altında bilet kesilmesi halinde bu şekilde kesilen her bilet için 5.000 YTL cezai şart ödenmesi hükme bağlanmıştır. Ayrıca teşebbüslerin protokol öncesi ve sonrası bilet fiyatlarının seyri incelendiğinde de protokol sonrasında bilet fiyatları bakımından paralel davranışlarda buldukları görülmektedir.

Ayrıca her iki protokolde de taraflar, hiçbir suretle indirimli bilet uygulaması yapmayacaklarını düzenlemişlerdir. Buradan da tarafların serbestçe indirim yapma haklarının anlaşma ile karşılıklı kısıtlandığı ve ilgili pazarda uygulanacak fiyatları tespit ettikleri anlaşılmaktadır.

I.3.2.2. Protokolde Haksız Rekabete Yol Açmayacak Şekilde Taşımacılık Yapılmasının Öngörüldüğü Savunması

Savunmalarda, Ulaştırma Bakanlığı’ndan alınan resmi tarifenin çok altında fiyatlardan taşımacılık yapılmasının sıklıkla görüldüğü, örneğin alınan tarife 10 YTL iken fiiliyatta 5 YTL, 6 YTL gibi fiyatlardan taşımacılık yapıldığı ve bu durumun haksız rekabete yol açtığı, protokolle esasen amaçlananın da bu haksız rekabetin önüne geçmek ve tüketiciye daha verimli hizmet sunabilmek olduğu belirtilmektedir.

Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 40. maddesine göre yolcu taşımacılığı yapan teşebbüsler Ulaştırma Bakanlığı'na sundukları ve "görölmüştür" şerhi düşölen ücret tarifelerine uymak zorundadırlar. Ulaştırma Bakanlığı söz konusu tarifelere uygun taşımacılık yapılıp yapılmadığını da denetleme yetkisine sahiptir. Düşök fiyatla yapılan taşımadan zarar gören teşebbüslerin de gerekli incelemelerin yapılmasını sağlamak üzere Ulaştırma Bakanlığı'na başvurabilecekleri açıktır. Bu nedenle alınan tarifelerin altında ücretlerle yapılan taşımacılığı önlemenin yolu rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olan ve 4054 sayılı Kanun'un yasakladığı davranışlar değildir. Yukarıda da göröldüğü gibi, soruşturma konusu bakımından protokol öncesinde Sakarya VİB dışındaki firmaların mevzuatla izin verilenden (maksimum indirim oranı % 20 dir) daha yüksek bir indirim oranı uygulamadıkları, Sakarya VİB'in ise aldığı resmi tarife 10 YTL olduğundan minimum 8 YTL uygulayabilecekken 7 YTL fiyat uyguladığı tespit edilmiştir. Ancak, savunmalarda belirtildiği üzere protokol ile firmalara yalnızca alınan tarifelere uyma zorunluluğu getirilmekle yetinilmemiş, firmaların eş zamanlı olarak aynı fiyattan tarife alacakları, Özlem Sakarya'nın, Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur'un fiyatından % 10 düşük bilet kesebileceği ve hiçbirinin bu fiyatların dışında indirimli bilet uygulamasına gitmeyecekleri de öngörölmüştür.

1.3.2.3. Tarafların Protokolü İmzaladıktan Sonra Protokolde Düzenlendiği Gibi Tarife Almadıkları Savunması

Gönderilen savunmalarda, protokol imzalandıktan sonra protokolde düzenlendiği gibi tarafların Ulaştırma Bakanlığı'ndan tarife almadıkları, bu durumun da protokolün uygulanmadığının göstergesi olduğu belirtilmiştir.

Taraflar protokolün imzalandığı 1.6.2005 tarihinden sonra, Ulaştırma Bakanlığı'nın Eylül ayında yayınladığı 46 no'lu Tebliğ çerçevesinde yeni tarife alma zorunluluğu getirilene kadar, Bakanlığa herhangi bir tarife sunmamışlardır. Bununla beraber, protokolde düzenlenen koşullara uygun taşımacılık yapmaya başlamışlardır. Özellikle Klas Ağa Tur'un İstanbul-Sakarya hattı için resmi olarak geçerli fiyat tarifesi 9 YTL iken ve yeni bir tarife almaksızın bu fiyatın üzerinde taşımacılık yapması yasal değilken, protokol tarihinden sonra Sakarya-İstanbul hattı için 7,30 YTL olan fiyatını tarifenin üzerinde bir fiyat olan 10 YTL ye çıkarması ve Sakarya VİB'in de bu hat için fiyatlarını 7 YTL den 10 YTL ye yükseltmesi aralarındaki anlaşmanın uygulandığını göstermektedir. Nitekim Özlem Sakarya da, 28.6.2005 tarihinde Bakanlığa 9 YTL den fiyat tarifesi sunmuş ve bir süre 9 YTL fiyat uygulamıştır.

1.3.2.4. Sakarya VİB'in Protokolün Bağlayıcı Olmadığı Savunması

Sakarya VİB'in ilk yazılı savunmasında serbest iradeleriyle kabul iradelerini açıklayan her üç firmanın bağlayıcılık noktasında kati bir irade belirtmedikleri ve bu anlaşmayı bozabilmelerinin tek koşulunun noter kanalıyla ihtarname gönderilmesi olduğu belirtilmektedir.

Bilindiği üzere, rekabet hukuku anlamında bir anlaşmadan söz edebilmek için anlaşmanın hukuki şekil şartlarını yerine getirmesine ve bağlayıcı olmasına gerek yoktur. Önemli olan tarafların rekabeti sınırlayıcı hususlarda karşılıklı mutabakata varmış olmalarıdır. Bu yönden bakıldığında, taraflar arasında

yapılmış olan protokollerin 4054 sayılı Kanun kapsamında anlaşma olarak değerlendirilmeleri için gerekli nitelikleri taşıdıklarına şüphe bulunmamaktadır. Diğer taraftan örneğin, taraflar arasında yapılan her iki anlaşmada da, anlaşmanın noter tarafından onaylandığı tarihten itibaren geçerli ve bağlayıcı olacağına açıkça hükme bağlanmış olması da tarafların bağlayıcılık noktasındaki niyetlerini göstermektedir. Ayrıca tarafların protokolde öngörülen koşullar ihlal edildiği takdirde ve kararlaştırılan bilet ücretinin altında bilet kesilmesi halinde cezai şart uygulanmasını öngörmüş olmaları da protokolün bağlayıcılığını ve yaptırımın sağlamak konusundaki iradelerini yansıtmaktadır.

I.3.2.5. Sakarya VİB'in, Protokolde Otobüs Sefer Saatlerinin Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığına Düzen Getirmek Amacıyla Belirlendiği Savunması

Sakarya VİB ilk yazılı savunmasında, zaman tarifelerinin belirlenmesinin amacının şehirlerarası yolcu taşımacılığına Sakarya ilinde düzen getirmek ve yolcuların taşıma hizmetinden daha verimli biçimde faydalanmalarını sağlamak olduğunu ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 11. ve 39. maddeleri gereğince zaman tarifelerinin Bakanlık tarafından onaylanması şartı getirilmesi nedeniyle bu tarifeler bakımından hukuka aykırılığın oluşmadığını belirtmektedir.

Öncelikle, Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 11. ve 39. maddeleri gereğince zaman tarifelerinin Bakanlık onayına tabi kılınması, bu tarifelerin teşebbüsler arasında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma sonucunda düzenlenip düzenlenmediğinin denetlenmesini sağlamamaktadır. Ulaştırma Bakanlığı'nın ilgili mevzuatındaki zaman tarifelerine ilişkin düzenlemelerin amaçları ile rekabet hukuku bakımından zaman tarifelerinin yapılış şekline ilişkin değerlendirmenin amaçları farklıdır. Alınan tarifeler Bakanlığın ilgili mevzuatına aykırı olmamakla beraber, tarifelerin birlikte anlaşma yoluyla belirlenmesi 4054 sayılı Kanun'a aykırılık teşkil edebilmektedir.

Rekabet açısından şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapan firmaların gerek fiyat gerek zaman tarifelerini piyasa koşullarını dikkate alarak serbestçe belirleyebilmeleri gerekmektedir. Bununla beraber, teşebbüsler arasında zaman tarifelerinin belirlenmesi, özellikle arz fazlasının olduğu, düşük doluluk oranları ile taşımacılık yapıldığı durumlarda daha etkin ve düzenli hizmet sunumuna yol açarak tüketiciler açısından yararlı olabilecektir.

Ancak, ilk yazılı savunmada soruşturma konusu olayda zaman tarifelerinin firmalar arasında belirlenmesinin gerekçeleri ayrıntılı olarak açıklanmamıştır. Ayrıca, rekabeti sınırlayıcı bir anlaşmanın tüketici menfaati açısından olumlu etkilerinin olması, söz konusu uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin uygulanmasından muaf tutulması için yeterli bulunmamaktadır. Bunun için Kanun'un 5. maddesinde sayılan koşulların kümülatif olarak yerine getirilmesi gereklidir. İlgili teşebbüsler bu koşulların hepsinin birden sağlandığını kanıtlayabilmelidir.

Ayrıca, söz konusu anlaşmalarda zaman tarifesinin belirlenmesi haricinde fiyat tespiti, pazar paylaşımı gibi ağır kısıtlamalar da yer almakta olup, ilke olarak ağır kısıtlamalar içeren bir anlaşmaya muafiyet verilmesi mümkün görülmemektedir.

I.3.2.6. Sakarya VİB'in Tarafların Karayolu Taşıma Yönetmeliğinin 38. Maddesinde Öngörülen %20 Oranındaki İndirimi Kapsayacak Şekilde Düzenleme Yapmamış Olmalarının Rekabeti Kısıtlama Amacı Taşımadıklarını Gösterdiği Savunması

Sakarya VİB'in ilk yazılı savunmasında, tarafların amaçları rekabeti kısıtlamak olsa idi, Karayolu Taşıma Yönetmeliğinin 38. maddesinde öngörülen %20 oranındaki indirimi kapsayacak şekilde düzenleme yapacaklarının kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Her iki protokolde de tarafların hiçbir suretle indirimli bilet uygulaması yapmayacakları hükme bağlanmıştır. Buradan tarafların indirim uygulama serbestilerinin anlaşma ile kısıtlandığı anlaşılmaktadır. Kaldı ki protokolde böyle bir hüküm olmamış olsa dahi, tarafların, aynı tarifeyi uygulama konusunda anlaşmaları, ilgili mevzuat uyarınca maksimum indirim oranı % 20 olabileceğinden, bu fiyat marjında hareket etmek konusunda anlaşmış oldukları anlamına gelecektir ki bu da rekabet hukuku anlamında rekabeti kısıtlayıcı bir fiyat tespiti anlaşması olarak değerlendirilmektedir.

I.3.2.7. Sakarya VİB'in Protokolde Somut Olarak Fiyat Belirlenmediği ve Protokolün Tarafların Alacakları Tarifeleri Birbirlerine Bildirmeleri Konusunda Yükümlenmeleri Olarak Değerlendirilebileceği Savunması

Sakarya VİB tarafından protokolde somut olarak bir fiyat tarifesi belirlenmediği, esasen protokolü tarafların alacakları tarifeleri birbirlerine bildirmeleri konusunda yükümlenmeleri olarak yorumlamanın mümkün olduğu ileri sürülmüştür.

Her ne kadar protokolde somut bir fiyat belirlenmemiş olsa da, tarafların eş zamanlı olarak aynı tarifeyi alacaklarının ve Özlem Sakarya'nın bu tarifeden % 10 indirimle bilet kesebileceğinin düzenlenmesi de 4054 sayılı Kanun'un uygulanması bakımından bir fiyat belirleme anlaşması olarak değerlendirilmektedir. Çünkü sonuçta taraflar ortak fiyat belirleme konusunda anlaşarak ve bir firmanın indirim oranını belirlemek suretiyle de dolaylı olarak fiyat tespit etmektedirler.

Ayrıca, protokol hükümlerinden tarafların alacakları tarifeleri birbirlerine bildirmeleri konusunda yükümlenmelerine yönelik herhangi bir anlam çıkmamaktadır. Kaldı ki, alacakları tarifeleri karşılıklı olarak birbirlerine göndermeleri de rekabet hukuku bakımından fiyat tespiti ile aynı sonuçları doğurabilecek bir uygulamadır. Çünkü, bu şekilde teşebbüsler karşılıklı olarak rakip teşebbüslerin fiyatlama konusunda ne şekilde hareket edeceklerini öğrenebileceklerinden, bu durum ilgili pazarda rekabetçi davranışların koordinasyonuna ve rekabetin kısıtlanmasına yol açabilecektir.

J. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

Soruşturma konusu olayda, önce 27.5.2005 tarihinde Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur'un, faaliyet gösterdikleri ilgili pazarlardaki özellikle zaman tarifeleri olmak üzere, hizmet fiyatları ve diğer satış koşulları gibi ekonomik parametrelerin belirlenmesi konusunda bir protokol yaptıkları ve bu nedenle

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde rekabeti ihlal ettikleri değerlendirilmektedir. 1.6.2005 tarihinde ise, adı geçen teşebbüslerin yanı sıra Özlem Sakarya'nın da katılımıyla düzenlenen ikinci bir protokolle, ilgili teşebbüsler tarafından faaliyet gösterilen hatlarda uygulanacak fiyatın, Özlem Sakarya'nın uygulayacağı zaman tarifesinin ve yine bu firmanın koltuk kapasitesinin maksimum sınırı ve faaliyet gösterebileceği hatların tespit edildiği, dolayısıyla bu anlaşma ile de 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiği tespit edilmiştir.

Yukarıda anılan her iki protokolün de ayrı tarihlerde imzalanmalarına ve bir teşebbüs yönünden taraflarında farklılık olmasına rağmen, aslında her ikisinin de Sakarya merkezli otobüs ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında ilgili teşebbüslerin arasındaki rekabetin sınırlanması amacına yönelik olduğu, 1 Haziran tarihli protokolün 27 Mayıs tarihli protokolü tamamlayıcı nitelikte olduğu ve bu nedenle rekabeti sınırlayıcı tek bir anlaşma olarak değerlendirilmelerinin yerinde olacağı kanaatine ulaşılmıştır. Zira, söz konusu rekabet ihlali, ilk olarak, ilgili pazarlarda nispeten yüksek pazar payları ile faaliyet gösteren Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur arasında imzalanan 27 Mayıs tarihli protokolle başlamış, daha sonra İstanbul hattı bakımından, uyguladığı düşük fiyatlarla ciddi ölçüde rekabetçi baskı yaratması dolayısıyla Özlem Sakarya firması da 1 Haziran tarihinde ayrı bir protokol ile söz konusu rekabet ihlaline dahil edilmiştir. Nitekim bu ikinci protokolde Özlem Sakarya'nın fiyat, zaman tarifesi ve diğer rekabetçi davranışlarına ilişkin kısıtlamalar yoğunluktadır. Ayrıca, her iki anlaşma da aynı günde ve takip eden yevmiye numaraları ile notere onaylatılmıştır.

Amaç bakımından rekabeti sınırlayıcı olduğu değerlendirilen bu anlaşmanın uygulanıp uygulanmadığını ve etkisini değerlendirmek için ise, ilgili teşebbüslerin bilet fiyatları incelenmiştir. Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur, ilk yazılı savunmalarında ve yapılan görüşmelerde, protokol sonrasında protokolde öngörüldüğü üzere Bakanlık'tan bir tarife almadıklarını, bu nedenle de 1 Haziran tarihli anlaşmanın uygulanmadığını öne sürmüşlerdir.

Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur anlaşma uyarınca resmi tarife almamakla birlikte, anlaşmaya uygun şekilde davranmışlar ve protokolün yürürlüğe girmesiyle İstanbul hattı bakımından Sakarya VİB, fiyatını yaklaşık % 43 oranında, Klas Ağa Tur ise % 37 oranında yükselterek aynı fiyattan, yani 10 YTL den taşımacılık yapmaya başlamışlardır. Söz konusu dönem için Klas Ağa Tur'un Ulaştırma Bakanlığı'na sunduğu tarife'nin 9 YTL olduğu ve bu nedenle 10 YTL olarak uygulanan bilet fiyatlarının ilgili mevzuata da aykırılık teşkil ettiği vurgulanmalıdır. İlgili mevzuat gereğince, tespit edilmiş tarifenin üzerinde ücret alınması yasak olmasına karşın 10 YTL üzerinden bilet kesilmesi, tarafların anlaşmaya uyduklarını göstermek açısından önemlidir.

Diğer taraftan edinilen yolcu listelerine göre, Haziran ayında yalnızca iki gün faaliyet göstermiş Özlem Sakarya'nın ise, bu tarihlerde uyguladığı bilet fiyatı yine yapılan anlaşmaya uygun bir biçimde, yani Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur'un fiyatından % 10 daha düşük olacak şekilde 9 YTL dir. 28 Haziran tarihinde bu firmanın Bakanlığa sunmuş olduğu tarife de 9 YTL üzerindedir. Örnek olarak incelenen diğer hat olan Ankara hattında ise, Klas Ağa Tur 10 YTL olan fiyatını protokolün yürürlüğe girmesinden sonra % 50 artırarak, bu hatta Sakarya VİB ile aynı fiyattan, yani 15 YTL'den taşımacılık yapmaya

başlamıştır. Bu iki teşebbüs yine Haziran ayı içerisinde 15 YTL olan fiyatlarını % 20 artırarak 18 YTL ye yükseltmişlerdir. Sonuç olarak anlaşma neticesinde, Ankara-Sakarya hattında Sakarya VİB % 20 artışla 18 YTL den, Klas Ağa Tur ise kısa süre aralıklarla iki kez gerçekleştirdiği toplam % 80 zamlı 18 YTL den taşımaya başlamıştır. Özlem Sakarya'nın bu hatta faaliyeti bulunmamaktadır. 1 Haziran tarihli protokolle zaten bu firmanın Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur'un faaliyet gösterdiği yerlere hat açması yasaklanmıştır.

Soruşturma dönemi itibarıyla, Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur, anlaşma sonrasında birlikte belirledikleri fiyattan taşımacılık yapmaya devam etmiş olup, bu teşebbüslerin en son Ulaştırma Bakanlığı'na sundukları İstanbul ve Ankara tarifeleri de aynıdır (İstanbul için 12, Ankara için 18 YTL). Ayrıca, Sakarya VİB ve Klas Ağa Tur arasında yapılan ve özellikle zaman tarifesine ilişkin düzenlemeler içeren 27.6.2005 tarihli protokol "görülen lüzum üzerine" 1 Aralık 2005 tarihli fesihname ile feshedilmesine rağmen 1 Haziran tarihli protokolün feshine ilişkin herhangi bir belge sunulmamıştır.

İlgili taraflardan Özlem Sakarya, Haziran başında Kocaali hattının iptali nedeniyle o tarihten sonra ilgili pazarda bir süre sefer düzenleyemediğini, Haziran sonunda İstanbul-Sakarya hattında yeniden faaliyete başladığını, ancak bir kısım otobüs sahiplerinin çekilmesi dolayısıyla faaliyetlerinde zorluklar yaşadığını ve 2005 yılı Ekim sonu itibarıyla ilgili pazardaki faaliyetlerini durdurduğunu bildirmiştir. Bu gerekçeler ve anlaşma sonrasında Bakanlığa sunduğu tarifelerin anlaşmaya uygun olmadığını öne sürerek anlaşmanın kendileri tarafından uygulanmadığını iddia etmektedir. Ancak fiilen uygulamış olduğu fiyatların anlaşmaya uygunluğu bakımından, bu firmanın da kısa süreli de olsa protokolü uygulamış olduğu değerlendirilmektedir

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un "Yasaklanan Faaliyetler" kısmının "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" başlıklı 4. maddesinde "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.*" hükmü bulunmaktadır. Bu maddenin ilgili hallerine ilişkin örneklerinin yer aldığı ikinci fıkrasının (a) bendinde, "*Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi*", (b) bendinde "*Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü*", (c) bendinde ise "*Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi*" örneklenen yasak davranışlar arasında yer almaktadır.

Bununla beraber, Kanun'un 5. maddesine göre Kurul, aynı maddede belirtilen koşulların sağlanması halinde, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilmektedir. Kanun'un 5. maddesine göre, aşağıdaki koşulları yerine getiren anlaşmalara bireysel olarak muafiyet tanınması mümkündür:

- a) Malların üretim veya dağıtım ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
- b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması,
- c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
- d) Rekabeti (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması.

Kanun'un 5. maddesinde 2.7.2005 tarihli ve 5388 sayılı Kanunla yapılan son değişiklikle bildirim mecburiyeti kalkmış olup, artık teşebbüsler isteğe bağlı olarak bireysel muafiyet için bildirimde bulunabilecekleri gibi, ilgili anlaşmalara muafiyet tanınıp tanınmaması açısından değerlendirmelerin Kurul tarafından re'sen yapılması da mümkündür. Dosya konusu olay bakımından, rakipler arasında anlaşma yolu ile satım fiyatının belirlenmesi ve pazarın bölüşülmesi gibi hususlar rekabet hukukunda "ağır kısıtlamalar" olarak kabul edildiğinden ve bu tür kısıtlamalara Kanun'un 5. maddesi anlamında bireysel muafiyet verilmesi mümkün olmadığından, söz konusu anlaşmaya muafiyet tanınmayacağı kanaatine varılmıştır.

Yukarıda aktarılan bilgi, belge ve değerlendirmeler ışığında; Sakarya ili şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında Sakarya VİB, Klas Ağa Tur ve Özlem Sakarya'nın aralarında rekabeti sınırlayıcı anlaşma yapmak ve uygulamak yolu ile Kanun'un yukarıda aktarılan 4. maddesi çerçevesinde rekabeti ihlal ettikleri anlaşılmıştır.

K. SONUÇ

S.S. Sakarya VİB Motorlu Taşıyıcılar ve Otobüsçüler Kooperatifi (Sakarya VİB), Klas Ağa Tur Taşımacılık Seyahat Tic. Ltd. Şti. (Klas Ağa Tur) ve Kocaali Turizm Seyahat Akaryakıt Gıda İnş. ve Tic. A.Ş. (Özlem sakarya) unvanlı teşebbüsler hakkında 22.9.2005 tarih ve 05-59/875-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapora, toplanan delillere, sözlü savunma toplantısındaki açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre,

1. S.S. Sakarya VİB Motorlu Taşıyıcılar ve Otobüsçüler Kooperatifi, Klas Ağa Tur Taşımacılık Seyahat Tic. Ltd. Şti. ve Kocaali Turizm Seyahat Akaryakıt Gıda İnş. ve Tic. A.Ş.'nin, Sakarya merkezli şehirlerarası otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında fiyat tespit etmek, pazar paylaşmak ve arzı belirlemek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine,

2.a) S.S. Sakarya VİB Motorlu Taşıyıcılar ve Otobüsçüler Kooperatifi'nin ihlalin oluşmasındaki rolü ve pazardaki gücünün ağırlığı dikkate alınarak 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 2004 yılında oluşan yıllık gayri safi gelirin % 4 ü oranında 18.892,32 YTL idari para cezası ile cezalandırılmasına,

b) Klas Ağa Tur Taşımacılık Seyahat Tic. Ltd. Şti.'nin pazardaki gücü dikkate alınarak % 2 oranında idari para cezası verilmesine, ancak ceza miktarının 2006/1 sayılı Tebliğ'de asgari ceza olarak belirtilen 6.368 YTL'den

az olması nedeniyle, anılan Tebliğ'deki asgari ceza tutarı olan 6.368 YTL idari para cezası ile cezalandırılmasına,

c) Kocaali Turizm Seyahat Akaryakıt Gıda İnş. ve Tic. A.Ş.'nin, anlaşmayı imzalamasına rağmen ihlalin oluşumundaki rolü ve ihlale konu anlaşmaya uymama yönündeki davranışları dikkate alınarak, takdiren % 1 oranında idari para cezası verilmesine, ancak ceza miktarının 2006/1 sayılı Tebliğ'de asgari ceza olarak belirtilen 6.368 YTL'den az olması nedeniyle, anılan Tebliğ'deki asgari ceza tutarı olan 6.368 YTL idari para cezası ile cezalandırılmasına,

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.